

Škafja vsak četrtik
in volja s poštnino
tweed in v Mariboru
s pošiljanjem na doma
za celo leto K 4.—
za pol leta „ 2.—
za četrt leta „ 1.—

Maročnina se pošilja
upravnistvu v tiskarni
sv. Cirila, korodice
slike št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Politični kateh. slo-
venskega društva do-
živajo list brez po-
sobne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Prejemniki listi dob-
ijo v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Prejemniki se ne vra-
šajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se datine enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Insorati se sprejemajo
do srede popoludne.

Štev. 47.

V Mariboru, dne 20. novembra 1902.

Tečaj XXXVI.

Dvojezični napisi.

(Govor poslanca Žičkarja.)

Nemški poslanci so v državnem zboru nujno zahtevali, da morajo na neki lokalni železnici na Češkem biti samo nemški napisi postaj. V razpravi dne 13. t. m. se je oglasil tudi slovenski poslanec Žičkar, ki je zahteval dvojezične napise na Spod. Štajerskem. Govor se glasi:

Ako se gospodje pritožujejo, da so žaljena njihova narodna čustva, ker so na imenovani železnici poleg nemških tudi češka imena postaj, koliko bolj opravičene so pritožbe slovenskega prebivalstva na južnem Štajerskem in v slovenskem delu Koroške, ker so ondi na progah južne železnice in dveh lokalnih železnic s a m o nemški napisi. (Čujte!) Prebivalstvo je v ogromni večini slovensko, a sprevodniki kličejo le nemška imena postaj, katerih ljudstvo ne razume. (Živahni mejklici.)

Slovenske občine, okraji in drugi zastopi so prosili za dvojezične napise — jaz sam sem predložil več takih prošenj, toda brez uspeha. Zato se mi umestno zdi, da se o tem govori v zbornici.

Južna železnica teče na slovenskem Sp. Štajerskem od Spielfelda do Trbovelj, od Maribora do Spod. Dravograda in dalje po slovenskem Koroškem do Beljaka, od Pragerskega do Kaniže in od Zidanega mostu do Brezic proti Zagrebu. Skoraj ves ta svet je čisto slovenski, ker je poleg 81% Slovencev le 19% Nemcev. (Čujte!)

Ali ni torej naravno, da bi morali biti napisi postaj slovenski in da bi sprevodniki klicali slovenska imena postaj. Kaj se! Vsi napisi na teh progah so edinole nemški in sprevodniki kličejo le nemška imena. (Čujte! Čujte!)

Treba tudi pomisliti, da se imena postaj vse drugače glasé v nemškem, kakor pa v slovenskem jeziku. Na primer imenujejo slovensko Rače—Kranichsfeld, Hoče—Kötsch, Slov. Bistrica—Windischleistriz, Poličane—Pölschach, Laško—Tüffer, Rimske Toplice—Römerbad, Zidan most—Steinbrück, Trbovlje—Trifail; na progi proti Dravogradu so Ruše—Maria Rast, Ribnica—Reifnig, Vuhred—Wuchern, Vuzenica—Saldenhofen, Metlovo—Mittlern, Sinčaves—Kühnsdorf, Rekarjaves—Rückersdorf, Kriva vrba—Krumpendorf, Poreče—Pörschach, Vrba—Velden, Lipa—Lind, Podravlje—Föderlach, Jezernica—Seebach, Beljak—Villach; na progi proti Kaniži se imenuje Ormož—Friedau, Velika Nedelja—Grosssonntag, Središče—Polstrau. In razun v Ptuju in Središču je le malo Nemcev tam okrog. Istotako so Zidan most prekrstili v Steinbrück, Sevnico v Lichtenwald, Krško v Gurfeld, Brežice v Rann.

Čudno pa je pri južni železnici, da ima na Kranjskem dvojezične napise in da sprevodniki kličejo nemška in slovenska imena postaj. In vendar prebiva na južnem Štajerskem isti slovenski rod, kakor na Kranjskem. Zato res ne vem, zakaj ni na Štajerskem dovoljeno, kar velja na Kranjskem. Edini vzrok je menda ta, ker smatrajo južno Šta-

jersko že ponemčeno. (Čujte!) Da, dokazati skušajo, da na Štajerskem ni več Slovencev. Tako tudi potniki, ki slišijo le nemška imena, mislijo da so na nemški zemlji.

Proti takemu tolmačenju in potvarjanju javnega mnenja moramo odločno ugovarjati. (Živahno pritrjevanje.) Vlada je dolžna, da napravi konec temu, ker to žali narodna čustva slovenskega prebivalstva. (Tako je!)

Na Spod. Štajerskem imamo tudi dve lokalni železnici Celje—Velenje in Poličane—Konjice. Tudi tukaj so na postajah le nemška imena. Žalec je Sachsenfeld, Polzela—Braslovče se glasi Heilenstein—Frasslau, Rečica je Riezdorf, Pesje—Hundsorf, Velenje—Wöllan. Na progi Poličane—Konjice je postajališče »Plankenstein«. Noben človek ne razume tega kitajskega imena, (Post. Albrecht: Prav dobro, častiti gospod!), vsi poznajo le Zbelovo, Dražmirje so prekrstili v Gattersdorf. (Post. Albrecht: To ni lepo, da nemški jezik imenujete »kitajski«! — Ugovori slovenskih poslancev.) Da, v tem zmislu, ker teh imen Slovenci ne razumejo. Sprevodnik kliče »Gattersdorf«, a nihče ne pozna tega imena.

Ko se je gradila železnica Velenje—Sp. Dravograd, so nekatere občine in slovenje-graški okr. zastop prosili želez. ministrstvo, da bi bila na postajah tudi slovenska imena, in sicer na prvem mestu, na drugem pa nemška. Izvršilo se je, toda na prvem mestu so nemška imena. Nisem pa slišal, da bi bilo na tej progi zato manj prometa, ker so napisi dvojezični. Pa tudi prebivalstvo je zadovoljno z dvojezičnimi napisi. Kar je torej v redu na tej kratki progi, to bi moralo biti

Listek.

Tolažba v smrtni uri.

Resnična povest.

(Konec.)

Ko je nekoč tudi tako vzdihoval, prikreval je berač Lenart, ki je iz Kruljeve hiše odnesel marsikateri dar. Lenart je bil že v vsej okolici dobro znan, da si vzame sam, česar mu ljudje sami ne dajo. Tako je opravljal vedno dva posla. Po dnevu je beračil, po noči pa kradel. Lahkoverni ljudje so radi verjeli, da zna Lenart tudi coprati. »Kaj pa stokaš tu, Kruljc? Lej ga no!« nagovori berač Kruljca. »Ali te ne puste notri, da bi izpil frakelj brinovca? Vidiš, dokler si imel kaj v mošnji, odpirala so se ti vrata kar na strežaj, sedaj pa ti niti špranje ne pokažejo. Tako je na tem puhlem svetu! Imel si lepo premoženje, pa si ga zapravil in jaz sem storil isto. Sedaj pa nimava nič, in nama tudi ne more nikdo nič vzeti.« »Kaj se boš norčeval z menoj!« reče jezno Matevž, »pomagaj mi raje, če kaj znaš; saj pravijo, da si čarovnik. Začaraj mi, da bom imel le vedno polno mošnjo v žepu, potem pa bova pila, da bo le kaj. Pa če bi ti res kaj znal, potem bi naredil sam sebi, saj si potreben

ravno tako kakor jaz.« — »Le ne bodi preveč ošaben, če hočeš, da si bodeva prijatelja; sedaj nisi več posestnik, temveč berač kakor jaz! Tako neusmiljenega srca pa tudi nisem, da bi puščal svojega brata v revščini. Pomagal ti bodem že, zato, ker me nisi nikoli praznega od hiše odpravil Samo malo se moraš tudi pobrigati.« — »Le povej brž«, reče Kruljc naglo, »vse bom storil, da le dobim denar, drugače po zimi zmrznem.«

»Pa pojdi z menoj, greva h Gaberniku. Nocoj je stara sama doma, on je odšel po kupčiji. Ko bi le ti vedel, kako lep kupček denarčka ima v omari, to bi se ti cedile sline! Samo dvakrat boš zagrabil s periščem, pa imaš dovolj do smrti. Enkrat sem že poskušal, pa nisem mogel sam odtrgati deske pod streho, obadva pa bodeva že. Tako veš, si bova pričarala denarja. Hehehe!« — »Kradla bova torej?« reče Kruljc in mravljinici mu zletijo po hrbtu. »Kako pa; ali pa vzela, kakor že hočeš reči, saj je vse jedno.« »Le pojdiva, raca na vodi! Saj so tudi nama ukradli posestvi. Drugega nisva dobila kakor nekoliko pijače.«

Sklep, pomagati si s tatvino iz zadrege, bil je storjen. Šla sta h Gaberniku, posestniku, ki je bil oddaljen od vasi kake četrt ure. Potihoma sta oblazila hišo in ko sta se prepričala, da ju ne čuti živa duša, šla sta

na delo. »Nikar tako naglo ne trgaj, da naju kdo ne sliši. Le polagoma! Ti ne znaš!« zagodrnjal je Lenart. »Ta hudir se ne da odtrgati«, rentočil je Matevž, »pomagaj mi!« Akoravno kruljev, priskočil je Lenart brzo na pomoč. Ali sedaj opazi, da se bližajo od vrta sem trije možje, ter zašepeče: »Beživa«, in odpihal jo je hitro v gozd, kolikor je le mogel s šepavo nogo. Kruljec se spusti v beg, ali oni trije so mu za petami. Urno je preskočil bližnji plot, ali sedaj mu prilete gnojne vile naravnost v hrbet. Toliko, da se ni zgrudil na tla, le strah, da ga ne vjamejo, mu je dajal moč, da je ušel v gozd.

Pastir, ki je še hodil krog živine, je slišal ropot pred durmi. Pogledal je skozi linico in videl nekoga, ki je trgal. Zbudil brž obadva hlapca, ki sta spala v bližini. Vsak je zgrabil, kar mu je prišlo v roke in tako so se napatili nad tatova.

V gostem grmovju v gozdu je čepel Lenart in globoko sopol. Strah in urna hoja sta ga upehala. »Ti si za krajo, ti šleva ti!« pozdravil je prisopivšega Matevža, ki se je zgrudil na tla. »Škoda, da sem te seboj vzela, sam bi bil opravil boljše. Saj sem vedel, da boš v svoji neumnosti koga priklical. Meniš, da je krasti tako kakor bi hruške pekel. Obadva bi jo lahko skupila!« »Oh Lenart, dovolj imam«, vzdihoval je Kruljc. »Kaj si

so morali proglas ustaviti. — Morda vest v tej obliki ni povsem resnična, dokazuje pa vendar le, da iščejo naslednika in bi ga radi našli v kraljičinem bratu.

Na Balkanu. Dočim zatrjujejo evropski listi, da se ustaja v Macedoniji bliža koncu, oziroma, da je popolnoma ponehala, poročajo od bolgarsko-macedonske meje ravno nasprotno. Vsakega dne se vrše krvavi spopadi med ustaši in turskimi četami. Tostran Vardarja pazijo ustaši na vsako gibanje turskih čet, katere si ne upajo napredovati. Turki se ne spuščajo v nobeno bitko, ako niso vsaj tri do štirikrat tako številni, nego nasprotna ustaška četa. Radi tega uprizore Turki pravo klanje tam, kjer slučajno zmagajo. Oni pobijajo vse žive in ranjene ustaše, ki so jim prišli v pest. Svoj srd kažejo Turki posebno nad pravoslavni cerkvami, katere rušijo in požigajo. Poleg tega more žene, starce in otroke.

Rusija ljubi vse enako. Ruski list »Novosti« piše, da ruska uradna politika dela na to, da bodo varovane koristi vseh slovanskih narodov na Balkanu.

Napad na belgijskega kralja. Ko so se vračali v soboto člani kraljeve rodbine od mrtvaške maše, ki se je vršila v spomin obeh zadnjih belgijskih kraljic, streljal je anarhist Rubino trikrat v yozove. Orožniki so napadaleca takoj prijeli ter ga le s težavo rešili, da ga ni razjarjena množica raztrgala. Napadalec je povedal, da je Italijan, rojen v Pinaru pri Neapolju leta 1859. ter je po poklicu knjigovodja. Prišel je iz Londona v Bruselj, in kakor pravi, le dela iskat. Iz spisov pa, ki so jih zaplenili v njegovem stanovanju, je razvidno, da je bil član anarhistične družbe ter najbrže določen, da izvrši umor. Ko je začel izpovedovati: »Bil sem nesrečen in pri pogledu na toliko bogastvo...« Dalje ni mogel govoriti, ker ga je množica preupila, ki je klicala: »Smrt napadalcu! Živel kralj!« Strel je zadel šele tretji voz, v katerem je sedel adjutant grof d' Qultremont z dvornimi damami. Grof je na licu lahko ranjen. Napadalec je sam priznal, da je meril na prvi voz, v katerem so sedeli: kralj Leopold, prestolonaslednik grof Flandern ter princesinji Albert in Klementina. Konji so baš v onem trenutku poskočili, in tako je zadel šele tretji voz. Nadalje je povedal, da je hotel že v Gudula-cerkvi med mašo streljati nad kralja, pa se je zbal, da bi zadel vojake. Dasi napadalec trdi, da ni imel somišljenikov, so ljudje videli zraven njega še enega moža, ki je v gnječi izginil ter najbrže tudi vzela s seboj revolver, ki ga niso mogli

svoje študije in tako postal duhoven. Odslej naprej sem si vedno želel, videti svojo mater. Prosil sem dopusta in ga tudi dobil nekaj tednov. Hitel sem domov — in glej! Bog je blagoslovil moj namen. Sicer nisem našel matere več, pa našel sem spokorjenega grešnika in mu prinesel tolažbo.

Menih je končal. Solze so igrale bolniku v obeh. Sedaj so prišli s sv. obhajilom in eno uro potem je ugasnila luč njegovega življenja. V tuji, pa vendar nekdanji domači hiši je umrl, in Tomaž, katerega je s svojim grdim ravnanjem odpodil, mu je zatisnil oči. Pogreba se je udeležilo mnogo vaščanov in drugih ljudi. Tomaž, pater Pavel, pa se je povrnil nazaj. Ni videl več matere, pa videl je spokornika očma in mu prinesel zadnje tolažilo. Čudna so pota Gospodova!

Smešničar.

Modri govorniki! Nekega dne pridejo brenkači h kmetu ter se hočejo izkazati s svojim izvrstnim brenkanjem. Po dokončani igri reče kmet brenkačem: »Igrate kot David, le tako lepo ne!« »Vi pa govorite kot Salamon, le tako modro ne«, odrežejo se brenkači.

nikjer najti. Kralj je bil očitno prestrašen ter se je takoj odpeljal v Groenendal.

Dopisi.

Iz Ljutomera. (Šola v Podgradju.) Zadnji »Gospodar« je prinesel poročilo, da se snuje nova šola na Podgradju. Pametnemu človeku bi se to zdelo nemogoče; in res tudi pri nas od začetka tega nihče ni hotel verjeti. Pa kdor pozna nekaj onih veljakov, ki hočejo nositi zvonec v nekaterih resnicah, se temu ne bo čudil. Na Podgradju je več takih, v Stročjivesi pa komandira prejšnji predstojnik Vršič. Ta človek pa ne zasluži, da bi ga narodni možje s Pristave in Stročjevesi še dalje poslušali, zakaj on je ob svojem času vsakemu naklonjen. Danes je posilnimec, to razodeva njegova imenitna uradna nemščina. Jutri je liberalec, to je pokazal pri zadnjih volitvah, ko se je na vse grlo drl nad dukovniki. No in včasih je tudi klerikalec, to je pokazal pri zadnjih državnozborskih volitvah, ko je bil do zadnjega na strani Hribarjevi, a potem, ko je videl, da tam ne bo zmage, volil Žičkarja in po tega zmagi najbolj zabavljal volilcem Hribarja. — To je eden tistih mož, ki delajo za šolo na Podgradju, in tam je še več takih, katere bomo tudi ljudstvu naznanili, da bodo vsi vedeli, kakšni so ti prijatelji, ki jim hočejo usiliti šolo nad Podgradju; da bodo tudi vsi murski Slovenci znali, kdo koplje grob slovenskemu narodu v Ljutomeru, da bodo vsi znali, kdo so tisti pomagači ljutomerskih nemškutarjev, kdo skrivni pristasi »Štajerčevi.«

Od Save. (Po volitvah.) Polegli so že burni volivni valovi, ko se je po izgubljeni brežiški bitki oglasil rajhenburški Harambascha, da zmaguje vsaj v »Narodu« po svoje. Hu, vr... (da govorimo po harambaschko), to nas je posekal, kar sapa nam je zastala, že spet je ti bogve kolikokrat ubit klerikalni zmaj. Celih 14 dni so pripovedovale razne moške in ženske babe, da so slišale iz ust Harambasche, da ta piše, res piše za tiste »strašne« ljubljanske cajtenge. Ko je »kapa imela najdaljši cof«, je pa bilo vse gotovo in na dan je prilezla farbarija, tako neumna, kakor dolga. V dolgoveznih, brezkončnih stavkih so nekdanji pisatelj očka Harambascha dokazali, da so poleg ali ravno vsled nemškutarsko-liberalnega mišljenja sila učeni in pa tudi sila nelepih manir, če se sme o visokem gospodu tako reči. Le poglejte besede: konjunktura, Trimurti, bramabagirati; teh niti »narodni naprednjaki« niso umeli, ker se na univerzi niso srečavali s Harambascho. To je bolj učeni delj dopisa; iz drugega manj učenega pa naj sledi ta-le zbirka: žegnani resnicoljub, podrepnik, fajmoštrov škorenj, črnosuknarji, katoliški dohtar, črna internacionala, nerazsodna kreatura, naduti ultramontanci, ultramontanček, sv. osebe, nadbogova, sv. oča Brahma, farska nadutost, maziljena gospoda, črna garda, sv. žindra, tonzurirani gospod, lažnivi farovski zelnik, rimski hlapček, žegnani dopisnik, katoliški pop, ožlindrana vera, farska družba, božji hlapček, žegnana vrečica, farski žakelj, božji beraček, rimski podložnik, božja gospoda, pes... Ne zameri, ljubi bralec, da si bral te Harambaschine ocvirke, ker nisi vajen v tem listu kaj temu podobnega brati; uvidi le, na kaki stopinji omike je liberalizem sploh in ta kranjski liberalec posebej, ki si hoče iz tukajšnjih prebivalcev vzgojiti »narodne naprednjake«, o katerih se pa mora častno izreči, da se še davno niso ponižali do takih surovosti. Večina omenjenih psovka leti na »žeganega resnicoljuba«, ki ga privandrani dopisnik po svoji lastni pameti ima za edino možnega dopisnika listov, ki pa se za Harambascho zmeni tako malo, kakor za sicer zanimivo vprašanje, ali se je kaj bolj prikupila usiljiva harambaschka dvojica »narodnim naprednjakom« sedaj, ko imajo 10 podarjenih istisov »farbarije« v rokah. V tem listu le mimogrede v šali omenjena mošt in

Glazar sta povzročila, da se naš duhoviti liberalec resno bojuje z njima tako, kakor se je zaganjal nekdanji nek vitez v veterne mlina. S tem le kažete, Harambascha, da dozorevate za že itak zaželjeni penzijo, katerega vam privoščimo magari na Savi, kjer Vas še čakajo spomini nekdanjega praktičnega liberalizma. Danes smo govorili z Vami bolj v Vašem jeziku, da nas bolje razumete; kadar se pa boste povzpeli vsaj do olike svojega zadnjega uslužbenca, bomo Vas kot resnega človeka upoštevali — dotlej pa bomo molčali in se tudi Vašim bodočim divjim napadom le iz srca smejali.

Razne stvari.

Iz domačih krajev.

Celjska slovenska gimnazija. O prostoru za novo celjsko slovensko gimnazijo se slišijo čudne, naravnost škandalozne reči. Mi še nočemo danes naravnost govoriti, ker še pričakujemo nekaterih obvestil iz Dunaja. Toda celjskim Slovencem polagamo na srce, da se stvar javno in brezobzirno uredi na korist slovenski stvari, četudi bi morali obležati nekateri »rodoljubi« kot politični mrtveci na pozorišču.

Imenovanje. Naš rojak g. Josip Bučar v Sarajevu, je imenovan c. in kr. intendantom v področju 15. voja. Poštni oficijal v Gradcu gosp. dr. I. D e b e l a k je imenovan poštним koncipistom v Zadru.

Častnim članom je imenovalo »Hrvat. pievačko društvo Trebevič« v Sarajevu tamošnjega starosta Slovencev, gosp. profesorja Jakoba Žnideršiča.

Premeščen je naš štajerski rojak gosp. profesor Lilek iz Sarajeva v Zader.

Spremembe v politični službi. Komisar okrajnega glavarstva v Slovenjemgradu R. Schaffenrath je prestavljen na Ptuj; na njegovo mesto pride namestniški koncipist dr. A. Breschar iz Gradca.

Poroka. Dne 17. novembra so se v Petrovčah poročili g. Vinko Strgar, c. kr. rudarski komisar z gospico Irmo K u k e c, in g. dr. Hinko Š u k l j e, prakt. zdravnik z gospico Gizelo K u k e c. Bilo srečno!

V Trbovlje je premeščen iz Matulj pri Opatiji postajni načelnik g. Emerik Malovrh.

Blagoslovljenje nove šole. Iz Dobove nam poročajo: Nova šola, sestrazrednica, je bila 13. t. m. v navzočnosti kraj. šol. sveta, učiteljstva, šolske mladine in mnogobrojnega ljudstva slovesno blagoslovljena in otvorena. Šola stane 26.000 kron.

Požar. Danes teden 13. t. m. okoli 10. ure dopoldne je začela goreti kolarnica gosp. Jageriča v Selnici ob Dravi ter je popolnoma zgorela kolarnica in zraven gospodarsko poslopje. Škode je okoli 2200 kron. Posestnik je bil zavarovan.

Ponesrečil. V nedeljo 16. t. m. ob pol dvanajsti uri pred-polnočjo je padel iz poštne vlaka pri Orehovi vasi pri Mariboru Andrej Ogrinc, mizarski pomočnik, 30 let star, doma iz Požege, obč. Ješenca. Glavo mu je popolnoma razbilo. Prepeljali so ga v mrtvašnico v Slivnici.

Naznanilo obnovljenja od trtne uši uničenih vinogradov. Ces. kr. finančno deželno ravnateljstvo za Štajersko javlja ces. kr. namestništvu z dopisom z dne 26. febr. t. l. št. 5199, da je pri popregledbi poslov razvidnostnih uradnikov zapazilo, da oddana naznanila o izvršeni obnovi vinogradov, katere je bila uničila trtna uš in pa o zemljiščih, katere so se odmenila v vinograde, ki pa dosedaj še niso bila nasajena s trsjem, v mnogih slučajih po številu niso v nikakem razmerju z dejansko izvršenimi obnovljenimi, oziroma na novo nasajenimi vinogradi. Pri-zadeti zemljiški posestniki, kateri hočejo po izvršilnih ukazih dovoljene ugodnosti popolnoma doseči, morajo taka naznanila poprej